

Moderní politické strany a jejich komparace prostřednictvím médií

Autor si zvolil jasně vymezené téma, jímž je mediální prezentace médií a zkoumání toho, zda média jsou schopna být nástrojem ovlivňování či dokonce vytváření společenského mínění. Práce se situuje na pomezí politologie a mediálních studií. Autor má také ambici učinit jistý obecnější přesah, když se na začátku věnuje modernitě a její genezi jako terénu, v němž vznikají a fungují politické strany. Představuje zde několik koncepcí moderní společnosti. Jsou to jakási povrchní shrnutí, v některých případech velmi nepřesná. V konfliktním modelu se mj. zmiňuje Althusser a Poulantzas, a čekali bychom stručný výklad jejich teorie tříd, třídního konfliktu, státu, a místo toho se tu píše o Iljenkovi, hmotě jako principu pohybu a všem možným jenom ne o podstatě konfliktního modelu.

Autor rozlišuje modernizaci a modernitu, kterou vnímá „jako stav společnosti v určitém stadiu vývoje...“ a chce se soustředit na síly, které „ovlivnily a případně ovlivňují její vznik a procesy, které ke vzniku moderní společnosti vedli“. Na tomto místě by mělo být nějaké vymezení moderny na základě předchozích koncepcí. Najednou se píše o problému transparentnosti kvůli rychlému napojení se na téma médií. Působí to nesourodě a zmateně. Proč se autor zabýval koncepcemi moderny, když je na tomto místě nevyužívá a nevytváří z nich nějaké zobecnění v otázce, jak tedy vůbec definuje moderní společnost. Později se věnuje novým typům politických stran, které se objevují v současné společnosti. Proč však v první části chybí výklad teorií současné společnosti a je tu jen jakýsi výklad klasické moderní společnosti?

Autor tvrdí, že průhlednost a transparentnost „ve všech dobách i na všech místech byly koneckonců nezbytnými podmínkami lidského spoluzití, neboť nabízely onu špetku jistoty a sebedůvěry, bez nichž by byl každodenní život zhoľa nemyslitelný“. Toto tvrzení by předkladatel měl nějak rozvést a zdůvodnit. Platí totiž také opak: průhlednost a transparentnost přinášejí také narušení soukromí, viz např. kalvinistickou Ženevu, která zakazovala závěsy na oknech, aby nic neskrývalo rodinný život občanů. Nebo požadavek transparentnosti v Orwellovu románu 1984.

Autor nedokázal propojit tuto úvahu s úvahou následující, v níž hovoří o zneužitelnosti médií jako nositelů transparentnosti. Říká cosi o etice médií. Rozumím tomu správně, že etika médií spočívá mj. v určité regulaci transparentnosti? Bulvární média se mohou hájit tím, že přinášejí transparentnost, a proto píšou o nemanželských vztazích celebrit.

Jak souvisí následující kapitola o etice v médiích s předchozími tématy, tj. s tématem transparentnosti a jejího možného zneužití? Působí to tak, jako kdyby této kapitole nic nepředcházelo. Autor uvádí příklad Finska a zmiňuje se o tezích Heikki Paloheimo, které se týkají změn ve vztazích mezi médii a politickou sférou. V dalších podkapitolách není jasné, zda se mluví o situaci ve Finsku nebo o situaci ve všech „moderních společnostech“. Není tu žádné shrnutí, kde by autor uvedl, že tyto Paloheimovy teze lze chápat tak, že platí i pro ostatní země. Pokud je autor takto negeneralizuje, tak zbytek práce je vlastně o Finsku.

Plodné by bylo, kdyby autor rozvinul zkoumání ilokučních a perlokučních aktů v české současné politice ve vztahu k médiím. Tyto pojmy se však řádně nevysvětlují a my jen

tušíme, v jakém smyslu je autor používá. Tyto termíny zavede na s.29, ale jakákoli další zmínka o nich je až na s. 52. Pokud se autor rozhodl založit jádro své práce na aplikaci těchto dvou pojmů při zkoumání současné české politiky, měl by se věnovat jejich typologii. Např. podle Searla typologie ilokučních aktů zahrnuje akty: 1) direktivní neboli výzvové, mezi které je kromě výzev zařazen také akt dovolení; 2) deklarativní ilokuční akty zahrnující výpovědi, jimiž je současně realizován nějaký skutek, kupříkladu křest; 3) komisivní akty obsahující druh závazku mluvčího k adresátovi, jako je slib; 4) permissivní a koncesivní akty reprezentované dvěma rozdílnými póly, jako je například souhlas versus nesouhlas; 5) asertivní neboli sdělovací akty, při nichž mluvčí zpravidla něco oznamuje. Který typ ilokučního aktu autor sleduje? Na s. 52 píše, že intuitivně bychom očekávali u všech stran v mediálních sděleních ilokuční akt: „Slibuji.“ a ten by byl také i aktem perlokučním, čili v sobě nějakým způsobem uzavřený. Tedy zkoumá pouze komisivní akty? Proč nezkoumá i další typy ilokučních aktů?

Na s. 70 se píše „Zkoumali jsme jen ty strany, kde perlokuční akt došel svého naplnění alespoň v minimální míře, tzn., že příslušná politická strana překročila volební klauzuli a dostala se do dolní komory parlamentu.“ To je nesmyslné tvrzení, protože perlokuční akt znamená vyvolání účinků, k nimž dochází na základě působení ilokuční síly. Ilokuční akt vyjadřuje např. snahu někoho přesvědčit a perlokuční akt znamená, že jsme dotyčného adresáta přesvědčili. Tj. perlokuce je naplnění. V práci chybí rozhodující teoretická část, v níž by autor vyložil, jakým způsobem lze média chápat jako prostředek naplňování nebo nenaplňování ilokučních aktů uskutečňovaných v politické sféře. Právě zde by se mohl poučít u mediálních a politických analýz, které pracují s pojmem ilokuční a perlokuční akt. Přes tuto roztržitost práce a koncepční nedostatky dávám autorovi příležitost, aby práci obhájil při státní zkoušce. Z toho důvodu uvádím formulaci, že závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

7. 5. 2018

doc. Michael Hauser, Ph.D.